

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden, December 20-dik napján, 1814-dik esztendőben

Nagy Britannia:

A' közelebb mult Postanapon költ M. Kurirnak 276-dik lapján félbeszakadott parlamentalis dolgoknak folytatása és végzete.

Minekutánna a' tudva lévő Finantz-Minister a' Spanyol Országban és Frantzia Ország déli részébea való iparkodásokról hosszasan beszéltet volna, végtére a' Tierney Ur kívánsága szerint N. Britanniának szövetséges társaival való kötelességekről is szólni kezdett. Ezek között né-melleyek (tovább így szóllott) a' mint az asztalon lévő irásokból kitettség, a' Parlamentom által is helybehagyattak. A' Chaumonti békességes tractában, annak 3-dik tziikkolye szerint, arra kötelezte magát Nagy Britannia, hogy a' Fels. Austriai és Orosz Császároknak, és a' Pruszsiái Királynak a' jelenvaló esztendőben azon holnap végezeteig, a' mellyben t. i. az egyesség végképen meghatározódik ötven milliom font sterlinget fog fizetni; ezen kívül Austriának és Pruszsiának két holnapra, az Orosz birodalomnak négy holnapra, hadi seregeiknek hazájokba leendő visszamenetelekre úti költséget. Az ekképen ezen Hatalmasságoknak ígért summapéuz, kivén az Orosz hajósereget, a' melly miatt néhány nehézségek támadtak, de a' Bétsi Congressusbanlévő Anglus Minister, Lord

Castlereagh, ezt is elhárítani fogja, megfizetődik.

Tierney Urnak ezen kérdésére, menyire mehet ez a' summa, azt felelte a' Finantz-Minister, hogy nem igen sokra, és mintegy száz ezer font-sterlingre — Továbbá így szóllott, Svétzia Orzágnak öt holnapí segítségiért öt száz ezer f. st; hadi népének hazájába való visszamenetele-re pedig három száz f. st. fizettetett — Dánia Orzágnak tíz ezer főből álló segítségiért száz ötven ezer — Szitzilii Orzágnak, az avval szerzett egyesség szerint, négy száz ezer f. st. fizetődött esztendőnként. A' mi Portugalliát és Spanyol Orzágot illeti, az ezeknek ígért segedelempenzről nem régiben már szóllottam. Portugalliának néhány esztendőkkel ennekélötte két milliom f. st. fizetődött esztendőnként. Ezen summából Portugalliának öt holnapokra, és hazájokba való vissza masirozásokra a' competens summa kifizetődött. Spanyol Orzággal ugyan semmi formalis egyességük niotsen, de még is a' Spanyol Ármádiának segítségiért egy milliom f. st. fizetődött; esenkivül ezen Orzágnak meglehető summa adatoft költsön fejében, de a' melly még ekkorig sem fizetődött vissza — Még azon tízenöt ezer főből álló hadi seregekért, mellyeket Hannovera küldött, és a' mellyek eieinte a' Svétziai Korona-Hertzeg vezérlése alatt voltak,

most pedig Austriai Belgiumban kvártélyoznak, az ígért pénzbeli segedelemnek csak fele fizetődött le, de ez is visszafog fizettetni.

Hosszas és heves vetélkedések után, a' melyekben a' Ministeriummal ellenkező rész, nevezetesen *Tierney, Ponsomby, Whitbread*, és több társaik a' Szitziliának fizetendő segedelemért nagyon megtámadták a' Fináantz-Ministert, még is mindazáltal azon summapénzt t. i. a' nyoltz millióm f. st. csak ugyan meg ígérte az A. Parlamentom.

Ennek az Alsó Háznak 25-dik Novemberi gyűlésében ismét tizenöt ezer f. st. kíván a' nevezett Fináantz-Minister a' hazájokból kiköltözött Frantziáknak, a' Sz. Domingói lakosoknak, és a' korsikai hadi Tiszteknek, a' kik még ekkorig is vissza nem mehettek hazájokba, felségállásokra. A' többi közt azt mondta, hogy örömet akarná tudni, mikor fognak ezek hazájokba menni; hanem azt is tudja jól, hogy ezek közt sokan találhatnak, a' kiknek, Angliának tett hasznos szolgálatjokért, igazságos jussok vagyon az ott való maradásra, kiválthópen a' hadi személyeknek. A' múlt esztendőben a' hazájokból kiköltözötteknek csak hatvan nyoltz ezer f. st. ajánlatott; most sem kívántatik több, a' melly tárgyról a' Parlamentumnak jövő esztendőbeli gyűlésében bővebben fog beszélni. E' szerint mind a' Felső-mind az Alsó-Parlamentumnak tagjai széllyeloslottak, és a' jövő Febr. 9-dik napjára halasztatott a' Parlamentumnak öszvegyűlése.

Azoknak voltaképen való megértésekre, a' mellyeket a' Nagy Britanniai dolgokról írunk, szükség e' két dolgot megvilágosítani, mi legyen a' Parlamentum, s kik legyenek a' Király ministerei?

I *Parlamentumnak* nevezetik N. Britannianak törvénytevő *corpusa*, és három osztatódik fel, úgy rendre mint a' Királyra és a' Felső s' Alsó Parlamentumra; minde-
nik résznek egy voksa van, és ezen há-

romnak köz megegyezése nélkül semmit sem lehet törvényesen meg határozni, a' mit pedig ez a' három Rend meghatároz az törvényé tételik, és a' Parlamentumnak ez a' hatalma meg nincs szorítva.

A' Felső Parlamentumnak tagjai, a' kik *Peerseknek*, avagy Lordoknak az az, fő nemes embereknek hivattatnak, és született Kir. Tanácsosoknak tartatnak, egyházi és világi rendből valók. Az elsőbb rendbeliek az Ersekek és Püspökök, a' kiknek nagy tekintetek és hatalmok van a' Felső Parlamentumban, minden Lordnak, a' ki tudni illik Pairs, széke, szava és voksa van a' F. Parlamentum gyűlésében mihelyt a' 21 esztendőskort el érte. Ezeknek száma meghatározva ugyan niotsen, most mindazáltal 260-ra megyen, és ezeknek előlőjük vagy a' Lord Kantzler, vagy a' Királytól kinevezetett Orátor, az az Szószolló.

Az A. Parlamentum tagjai a' kik 558-an vannak, az Országok Kerületjeiből fő-és mező-városaitól választatnak. Ezeknek gyűlésében az az Orátor, a' kit maga az A. Parlamentum választ, és a' kiket a' Király hivataljában megerősít—A' Parlamentumoknak tagjai mindnyájan protestáns vallásnak; nevezetesen az Anglia Országból valók Episcopálisok, az az olyanok, a' kiknek Ersekeik és Püspökeik is vannak, a' Scotia Országból valók Presbyterianusok, az az olyanok a' kik az hierarchiát, az az a' Püspöki méltóságot meg nem ismerik, és az Anyaszentegyházba levő leg öregebb ember által igazgattatnak. Mind a' F. mind az A. Parlamentumnak tagjai bizonyos esküvés formájával köteleztetnek a' Király hűségére; a' Protestáns vallás tartására, és az úgy nevezett Tésnek letételére, a' mellyben t. i. arra kötelezik magokat, hogy az úgy nevezett Angliai Praetendensekhez soha sem fognak hajlani; minden Angliai tagoknak Episcopálisoknak az az uralkodó Vallásunknak, a' Scotia Országi tagoknak pedig Presbyterianusoknak kell lenni.

Mind a két Parlamentom tagjainak jussok legyen arra, hogy valamely projectumot töltsön, ha ez a projectum irásban adódik be *Bülnök* neveztetik, melly v. egy Commissió által vizsgáltatik meg, vagy maga a Parlamentom hánya veti azt meg, néhány alkalmatosságokban az egész Parlamentum Commissióban formálja magát, következésképpen tanácskozik — Minden *Bill* háromszor kell elolvasni, a melly elten különbkülömbféle ellevetések tétnek. A voksoknak többsége határozza meg a projectumot; hogy ha az A. Parlamentomban ez a *Bill* bevétetődik, a Felsőbe küldetik, melly ha abban valami kivétót talál, vissza küldi az A. Parlamentumhoz; hogy ha azt mielőtt a két Parlamentom beveszi, a Királyhoz küldetik, mellyet ha a Fejedelem helybe hagy, törvényes ereje legyen, ha pedig helybe nem hagygya, semmi törvényes ereje nintsen. Az A. Parlamentom fontosabb a Felsőnél, kiváltképpen ha a *Bill* penzről szöll. A Királynak hatalma van a Parlamentum összehívására, elhalasztására, és el oszlatására: mindazáltal het esztendőnél tovább egy Parlamentum sem tarthat, sem annak gyűlése három esztendőnél tovább nem halasztódhatik; a Parlamentum gyűlése a Király halála által széjjel oszlatatik.

II. A Királynak kilentz Ministerjei vannak. Az első az Ország Birája, a második az Ország Cancelláriusa, a ki egyszeremind a nagypetsétnyomónak is őrzője. 3-dik a Fő kintstármester, ennél fontosabb hivatal a Ministeriumban nintsen, es ezt *Pitt* minister holta napjáig viselte; 4-dik a Státus Tanács Előülője; az 5-ik a titkos petsét őrzője, a 6-ik a Nagy Kamarás; a 7-dik a Nagy Couetable; a 8-dik a Fő-Marschall; 9-dik a Nagy-Admirális. *Jegyzés* 1-öt). Ezek közzül a fő Tisztségek közzül néhány örökös és bizonyos familiákhoz van ragasztva, a többit pedig a Király osztogatja ki — 2-or *Scotiában* ezen Orzágnak Angliával való öszve kaptoltatása előtt négy nagy,

és négy kis Státushivatalok voltak — Az elsőbkek közzül valók voltak a N. Cancellárius; a 2-dik a Nagy-Kintstártó; a 3-ik a titkos Petsétőrző; a 4-ik a Fő-Titoknok; az 5-dik a Fő-Archivárius; a 6-dik a Fő-Ügyész; a 7-dik az Al-Kintstármester; a 8-dik a Fő törvény Szék Titoknok.

Spanyol Ország.

A *Gazette de France* azt írja a Madritti tudósítások után, hogy *Marchio Santa-Cruz*, Gróf Peralada helyett Párisi Követnek rendeltetett. Ezt a hivatalt már egy néhány Spanyol Grandesek el nem vállalták úgy annyira, hogy majd nem minden két hétben új követet kellett a Királynak rendelni.

Bizonyos dolog, hogy a Corteseknek egy fő tagok *García-Herrerros*, a ki a mult Május 15-dik napjától fogva több társaival együtt tömlöztben ült, most szabadon bocsátatott. Ugy reménylik, hogy a többi is megnyeri a szabadságát. *Amoros* Urnak az a munkátskája, mellyet a Spanyol Országai árulókról irt vala, nagy lármát csinál azon Országban, melly miatt nem kevés nyughatatlanságban van a Fő-Kormányzék. A Király a Fő-Tanátsnak megparantsolta, hogy minden találató nyomtatványokat foglaltasson el, és a többinek oda való bévitelét keményen tiltassameg. A *Castiljai Tanács* minden polgári és főbe járó hivatalosokhoz, Püspökökhöz, és minden Fő Papokhoz circuláris levelet küldött ezen könyvnek kinyomozására s elfoglaltatására.

A Spanyol Királyné igen kedves emberének de la Pace herczegnek a palotáját VII-ik Ferdinand Királya elfoglalta, és azon Admirális gyűlésének szalájává tétette, melyben *Don Antonio* az Előülő. — A tengeri dolgokra ügyelő Ministerium, a mint hallatik, ezen törvényszéknek felállittatása után elfog töröltetni, és az az Admirálisra bizzattatni.

A *Cadixi* tudósítások szerint Nov. 15-dik napján egy 5. milliom Piasterrel megterhelt fregat jött Havannából a

Cadixi kikötőbelybe. Ezt a' fregattét so-
kára zárvá tartották az Anglusok Bostonban
— *Valladolidból* olly hirt vittek Madridba,
hogy *Moyano Tamás* tététt *Macanáz*
beliött törvényes dolgokra ügyelő Minis-
ternek, önnön maga pedig a' Minister
a' *Villaviciosa* mulatókastélyba küldetett,
melly néhány esztendőkkel ennekelőtte
policum beteghazzá tétérdött. Oda vitetett
a' fentemlitett *de la Pace* herczegis, a' volt
Spanyol Királynak legkedvesebb embere.
(ennek valóságos neve *Godoy Emmanüel*)
a' ki jeles termötü és elmés vitéz ember
lévén a' volt Spanyol Királynak olly igen
megtettzett, hogy ötet házi barátjának vá-
lasztotta, meggazdagította, és nagy mel-
tóságra emelte.

A' *Journal de Paris* tizimü Frantzia
ujságlevelek azt beszélik, hogy Spanyol
Országban még most sem szüntek meg az
elfogattatások, meg most is sok Cortesek
fogattatnak el, nevezetesen az *Andalusiá*
fővárosokban, és ezek az elfogattatások nem
csak a' főembereket, hanem polgárokat is
érdeklenek, kit helyes kit helytelen okok-
ra nézve.

Olasz Ország.

Lord Benting Anglus Generális és
megbatalmazott követ, a' mult Nov. 25-di-
kén Angliai utazása után Genuába ismét
viszszament, 's ott rendkívül való örömmel
vététt. Néhány külföldi ujságlevelek
azt hirdetik, hogy ez a' nevezetes em-
ber ismét előbbi stációjára Szizília Ország
fővárosába Palermóba fog menni — Pár-
mába a' mult November 28-dik napján is-
mét felállított az ott lévő Universitas.
Gróf *Marescalchi* Kir. Commissárius, és
Gróf *Magacoli-Cerati* Státusminister je-
lenlétekben — A' Toskánai Nagy-Hertzeg
Ferdinánd, Fels. Urunknak legidősebb test-
vér öte még most is Pisában mulat, melly-
nek lakosi nagy hajlandósággal, és tiszte-
lettel viseltetnek Ö Fő Hertzégéhez —
A' jelenvaló kedvező időjárásban sok ide-
gen nemzetbéli Urak mennek Rómába;

legtöbben vannak kSztök Anglusok, a' kik
ott való mulatások után onnan Napoly vá-
rosába mennek.

Bonaparte Lucian, a' kit a' Sz. Pápa
Caninoi Hertzegnék tett, és hol Holpolniai
Grófnak, és hol Holnemori Urnak nevezeti
önnön magát, még most is tagja a' Frantzia
Institutumnak. Az ő külső tekintete hala-
vány, és sovány, 's ezen tulajdonságára
nézve ötven esztendős embernek tar-
tatik.

Mindenek nagyon betsülük, kiváltkép-
pen arra való nézve, hogy a' társaságban
kellemetes, tudós, mind a' tudományokat,
mind a' szép mesterségeket igen betsüllü,
a' festett képeknek nagy ésmérője, maga
is jó festő, 's ugyan ezen virtusaira nézve
jobb lakhelyet Olaszországnál magának nem
választhatott volna — *Marquis Gallo* kül-
ső dolgokra ügyelő Napoly Országi Minis-
ter a' mult November 18-dik napján egy-
néhány külföldi Mágúásokat, urakat, Da-
mákat, 's nevezetes embereket mutatott
a' Nápolyi Királynak; ezek közt volt *Pal-
lini Inkey* Cs. Kir. Kamarás Ur is.

Egy *Giordana Gioani* (Giordana Já-
nos) nevezetü szegény legény avval kérke-
tett Genában, hogy ő a' viz színén való já-
rásnak mesterségét kitanulta és jól érti. A'
mult Nov. utolsó napján mesterségének
próbáját akarván adni, olly sok ember
gyüllött öszve, hogy csak nem öszvenyom-
ták egymást. A' nevezett kérkedő ember mi-
dön a' vizre akart valóba lépni, abba belé esett,
a' mellyből kivonattatván árestomba tete-
tett, 'és azon summapényz mellyet a' népek-
től bévett, az ispotálybéli betegeknek és
szegényeknek adatott.

Méhány esztendővel ennekelőtte egy
Parodi nevezetü Genuai szegény ember
hazájából kiköltözvén Spanyol Országba
bujdosott, és sok nyomorúságai utánn Spa-
nyol Amerikába bujdosott, a' hol az oda való
gazdag bányák Directorával megesmerked-
vén annak segdevé lett, és sok hasznos szol-
gálatot is tett. Ennek a' gazdag embernek

semmi magzati nem lévén, minden kintsét ennek a' Paródinak hagyta, es azt is végbe vitte, hogy az ő halála után, tisztségébe is helyheztesse; a' minthogy azt is érti és azon hivataljában ő is sok kintsét gyűjtött. De ő is gyermektelen ember lévén minden kintsét azoknak a' Genuai lakosoknak hagyta testamentomában, a' kik az ő nevét viselték.

A' Fels. Szardíniai Király meglévé arról győztetve, hogy a' jelenvaló időben, mellyben a' *Tactica*, az az, a' hadi mesterségnek tudása nélkül, senki jó hadi Tiszt nem lehet, azt a' rendelést tette, hogy a' Szardíniai Armádiánál senki sem Kadet, sem hadi Tiszt nem lehet másfépen, hanem a' katona Akademiában két esztendeig tanulta a' *Mathematica* tudományokat, és jó tanubizonyoságot mutathat arról, hogy ő azokban szép előmenetelt tett.

Szövetséges Belgium.

A' Státus-Finantiára ügyelő Státus Titoknak a' mult Nov. 23-dik napján azon Országuk a' jövő 1815-dik esztendőbeli költségeit a' Ministerium eleibe terjesztette, melly írásából kitetzett, hogy a' jövő esztendőben 12. milliom forinttal kevesebb költsége fog a' Státusnak lenni, mintsem volt az elmúlt esztendőkben, és hogy a' kintstár is olly állapotban legyen, hogy nem csak elegendő költsége legyen a' közönséges szükségnek kípótlására, hanem hogy a' közönséges adót is meg lehet egy tizedrészzel kissebbíteni.

Ez a' dolog nagyon tetszvé a' Karoknak és Rendeknek, annak megvizsgálására egy három személyből álló Commissiót rendeltek ki, a' kik azt végbe vevén, helybehagyták, és az uralkodó Hertzegnek is benyújtották, ő Kir. Hertzegségének is nagyon megtetszvé ez a' projectum, azt közönségessé tenni méltóztatott.

Frantzia Ország.

A' Pairsek, avagy a' F. Parlamentumnak 3-dik Decemberi gyűlésében a' Frau-

zia Emigransoknak még el nem adatott jószágairól való szó ujjobbau előfordult. Ezeknek ügyöket nagyon védelmezte Frantzia Marsall *Macdonald*, így szólván: Uraim! Az én feltételem az, hogy az ezen tárgyra nézve kineveztetett Commissionnak javaslását oltalmazzam. A' melly Commissionnak én is tagja vagyok, és azoknak számát, a' kik e' tárgyra nézve voksoltak vala, én is öregbitem — Nagy buzgósággal vette azon rendeléseket, mellyek a' Deputátusok házában előfordultak, sajnálva említem, hogy ezen tárgy még eddig sem végeztetett el. Az én feltételem egyenesen oda tzelez, hogy azok a' szerentesen polgárok, a' kik sok okokra nézve hazájokat elhagyni kényszerítettek, boldogabb állapotba helybeztetődjenek. Szoros kötelessége a' Kormányzéseknek az, hogy ezeknek még eddig el nem adatott örökségeiket visszaadja, minekutánna a' törvény is pártjokat fogja, és minekutánna a' Confiscatiók, és sequestumok is megszűntek.

E' folyó December 2 dik napján ministeriális tanácsot tartott XVIII. Lajos Frantzia Király, mellyben *Monsieur* (a' Királynak testvér öttse) és ennek fiai, az *Angoulemi's Berry* Hertzegek is jelen voltak; a' következett napon ezek a' Királyi Hertzegek *Berthier* Marschalt *Gros-Bois* Jóságában meglátogatták.

A' Deputátusoknak (az A. Parlamentumnak tagjainak) 2-ik Decemberi titkos gyűlésében meghatározott, hogy azok a' Frantziai hadi Tisztek, a' kik azt kijnyilatkoztatják, hogy ők kéntelenek voltak adósságot fizetni, a' részben kielegíttessenek, és hogy jussok legyen annak megkívánására, hogy az ő kéntelenségből tett adósságokat a' Kormányzések kifizesse.

A' Deputátusoknak 3 dik Decemberi gyűlésében azt projectálta annak egyik tagja *Dávid Ince*, hogy a' Királynak azon jussa; melly szerint a' vérszerént való atyafiaknak össze házasodások meg tiltasson, meg erőssíttessen, de hogy a' sógoroknak,

sőgornékkal való össze házasodások megengedtlésen.

A' Frantzia hadi erő, a' Párisi Journálok szerint 90 linea regimentből, 15 könnyűgyalog, két granatéros, négy Helvetziai lovas, két karabélyos, négy Helvétziai lovas, két karabélyos, 13 vas s. husz dragonyos, 9 dardás, 15 lovas vadász- és négy testőrző Regimentekből áll: Tudai illik egy vasas Frantzia egy dragonyos, egy vadász frantzia és egy látsás frantzia Regimentből. Minden első Regiment Király-Regimentjének, minden második a' Királyné, minden harmadik a' Delphinus, minden negyedik a' Monsieur, minden ötödik az Angoulemi Hertzeg, minden hatodik a' Berry-Hertzeg Regimentjének nevezetik.

Az a' Deputátusok gyűlésében előfordult igen fontos tikkelly, melly a' Ministereknek számadásokat foglalja magában, 29 pontból áll, és következő nevezetes tárgyakat foglal magában: Minden Minister halálra ítéltetik, a' ki a' Király személyének bátorsága, a' Státus Belső és külső boldogsága ellen vét, a' ki a' Státus ellenségeivel egyetért, és a' ki a' Király hatalmát, a' Korona örökséget a' constitucionális hatalmat, és a' Kormányzéknek bátorságát lefontani igyekezik — Minden Minister, a' ki a' maga hivataljában hívségtelen, a' ki a' frantzia nemzet jussait megsérti, meg nem határozott időre tömlőzre büntetődik.

A' Valmi Hertzeg Marsall Kellermann a' Strasburgi osztálynak számos esztendőktől való Kormányozója, Párisba hívatott, hogy ottan a' Pairsek avagy a' F.

Parlamentum gyűlésében széke és rokka lehessen. Ez a' 82 esztendőös öreg ember hosszús hadi szolgálatjában magát igen érdemlissé tette. Strasburgban mindenek előtt nagy kedvességben volt, és a' leg szorossalb környűllások közt is úgy tudta magát alkalmaztatni, hogy senkinek ellene panasza nem volt. Az ő igen dítséretesen folytatott hivataljára az *Aluferai* Hertzeg vagy *Marsall Suchet* fog emeltetni, a' ki mint a' Catalóniai Armadiának fő vezére, az utolsó esztendőkkben magát nagyon megkülömböztette; ezt a' hivatalt *Marsall Augerena* is kereste, és mennyire szeretete volna. A' Strasburgi Nemzeti Gardisták a' kik a' Frantzia revolutiónak kezdetétől fogva mindenkor megkülömböztették magokat, tsak uem mindenkor a' várak őrzetében voltak, és 1792-dik esztendőől fogva szüntelen 6—8000. ember szolgálatot tettek, estsaknem mindenkor az ellenség szemé előtt állottak, és a' legszorosabb környűllások között is Strasburg városát, sőt az egész Alsáziát megtartottak; következőképen magokat arra érdemesekké tették, hogy a' Fr. Kormányzék reájok figyelmetes, és bálaadó legyen. Ez a' katonai őrzet, melly Frantzia Országnak válogatott legényeiből állott, magát arra érdemessé tette, hogy a' Királyi Princzek közzül valamellyik tulajdonosává tétessen. De a' helyett hogy jutalmat vet volna, szolgálatjából elbótsáttatott, fegyvereitől megfosztatott; s annál fogva nagyon megszoríttatott, mellyből azt lehet kihúzni, hogy a' Kormányzék ennek a' derék hadiseregnek szolgálatját és érdemeit épen nem ismerte.

Dec. 17-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 261 forintot Váltó tzedlában. Egy Cs. aranyért 12 forintot 3 1/2 krt.